

Judikát NS 21 Cdo 2536/2013

Právní věta:	Vyúčtování hodnot, které byly svěřeny zaměstnanci na základě dohody o odpovědnosti k ochraně hodnot svěřených zaměstnanci k vyúčtování, může být provedeno nejen tím, že zaměstnanec předá hodnoty a účetní doklady zaměstnavateli (jeho jinému zaměstnanci), který „fyzický stav“ hodnot bezprostředně po jejich předání porovná se stavem účetním, ale i jiným způsobem stanoveným zaměstnavatelem, který je způsobilý vést k závěru o tom, zda na hodnotách svěřených zaměstnanci vznikl schodek. Takovým způsobem vyúčtování svěřených hodnot může být i jejich uložení zaměstnancem na určité místo, z něhož zaměstnavatel (jeho jiný zaměstnanec) hodnoty později převezme, a to za podmínek určených zaměstnavatelem tak, aby byla zajištěna průkaznost vyúčtování.
Soud:	Nejvyšší soud
Datum rozhodnutí:	07/17/2014
Spisová značka:	21 Cdo 2536/2013
ECLI:	ECLI:CZ:NS:2014:21.CDO.2536.2013.1
Typ rozhodnutí:	ROZSUDEK
Heslo:	Dohoda o hmotné odpovědnosti Dokazování
Dotčené předpisy:	§ 252 odst. 1 předpisu č. 262/2006Sb. ve znění do 31.10.2009 § 252 odst. 4 předpisu č. 262/2006Sb. ve znění do 31.10.2009 § 213 odst. 2 o. s. ř. ve znění od 01.01.2013
Kategorie rozhodnutí:	A
Publikováno ve sbírce pod číslem:	116 / 2014

21 Cdo 2536/2013

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jiřího Doležila a soudců JUDr. Zdeňka Novotného a JUDr. Ljubomíra Drápalu v právní věci žalobce Lidl Česká republika v. o. s. se sídlem v Praze 5, Nárožní č. 1359/11, IČO 26178541, zastoupeného JUDr. Petrem Bauerem, advokátem se sídlem v Plzni, Purkyňova č. 593/10, proti žalované J. H., zastoupené JUDr. Oldřichem Voženílkem, advokátem se sídlem v Rumburku, U Jiskry č. 114/1, o 205.000,- Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Jablonci nad Nisou pod sp. zn. 9 C 195/2009, o dovolání žalované proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočky v Liberci ze dne 14. února 2013 č. j. 36 Co 402/2012-191, takto:

Rozsudek krajského soudu se ve výroku, kterým byl změněn rozsudek okresního soudu tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci 82.000,- Kč s úroky z prodlení, a ve výroku o náhradě nákladů řízení zrušuje a věc se v tomto rozsahu vrací Krajskému soudu v Ústí nad Labem k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Žalobce se žalobou podanou u Okresního soudu v Jablonci nad Nisou dne 23. 12. 2009 domáhal, aby mu žalovaná zaplatila 205.000,- Kč s úroky z prodlení od 16. 10. 2009 do zaplacení ve výši, kterou specifikoval. Žalobu zdůvodnil zejména tím, že žalovaná u něj na základě pracovní smlouvy ze dne 8. 1. 2007 ve znění jejího dodatku ze dne 1. 1. 2008 pracovala jako zástupkyně vedoucího prodejny v Tanvaldu a že dne 8. 1. 2007 uzavřela se žalobcem dohodu o hmotné odpovědnosti, podle níž „převzala hmotnou odpovědnost za ceniny, které převzala od žalobce“. Dne 15. 10. 2009 žalovaná převzala od žalobce peněžní hotovost ve výši 205.000,- Kč, jejíž převzetí stvrdila svým podpisem na výčetce č. 267624. Tuto hotovost byla povinna vložit do tzv. safebagu a dále byla povinna si přizvat druhého zaměstnance, který by se s ní na výčetce podepsal, a před ním vhodit „safebag“ do vnitřní schránky trezoru. Ke vhození hotovosti do vnitřní schránky trezoru stačí jeden klíč, kterým disponují zástupci vedoucího prodejny, tedy i žalovaná. K

otevření vnitřní schránky trezoru je však nutný i druhý klíč, jenž mají jen pracovníci bezpečnostní agentury, kteří „safebagy“ z vnitřní schránky trezoru vyjímají společně s jedním ze zástupců vedoucího prodejny. Při „svozu peněz“ bylo zjištěno, že „safebag“ č. 267624 se ve vnitřní schránce trezoru nenachází. Vzhledem k tomu, že žalovaná neprokázala, že „safebag“ s peněžní hotovostí vhodila do trezoru, odpovídá za vzniklý schodek.

Okresní soud v Jablonci nad Nisou rozsudkem ze dne 24. 11. 2010 č. j. 9 C 195/2009-94 žalobu zamítl a rozhodl, že žalobce je povinen zaplatit žalované na náhradě nákladů řízení 44.724,- Kč k rukám advokáta JUDr. Oldřicha Voženíka. Vycházel ze zjištění, že žalobci vznikla škoda ve výši 205.000,- Kč, neboť „safebag“ s touto částkou, kterou dne 15. 10. 2009 „spočetla a vyčetla“ žalovaná, jež vykonávala u žalobce od 8. 1. 2007 práci pokladní a prodavačky a od 1. 1. 2008 práci zástupkyně vedoucího prodejny, v trezoru při jeho výběru dne 21. 10. 2009 nebyl. Dovodil, že přechod žalované z funkce pokladní a prodavačky na funkci zástupkyně vedoucího prodejny, která „manipuluje s vysokými obnosy peněz a má za ně nést odpovědnost“, je tak zásadní změnou, že žalovaná měla být žalobcem zaškolená a seznámena „se způsobem manipulace s penězi“. V tom, že se nikdo „nezajímal“ o to, zda žalovaná je „se svými povinnostmi na nové funkci řádně seznámena“, že ji nikdo „oficiálně neproškoli, nepředal základní směrnice týkající se manipulace s penězi“, že výčetky peněz podepisovala sama a že jí nikdo „nic nevytkl“, soud prvního stupně spatřoval „zásadní zanedbání povinností zaměstnavatele“, které mělo za následek „úplné zproštění zaměstnance z odpovědnosti za vzniklý schodek“.

K odvolání žalobce Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci usnesením ze dne 26. 7. 2011 č. j. 36 Co 88/2011-129 rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Dospěl k závěru, že je třeba znovu podrobně vyslechnout svědky J. Š. (vedoucího prodejny) a O. K. (bývalou zástupkyni vedoucího prodejny) ke způsobu, jakým byla žalovaná proškolená o svých povinnostech zástupkyně vedoucího, zejména při nakládání s tržbou, zda mohla vědět o principu „čtyř očí“, který byl pro zaměstnance žalobce závazný podle jeho organizační směrnice upravující transport peněz, zda byl tento princip na předmětném pracovišti obecně známou skutečností, zda žalovaná při odevzdávání tržby do trezoru skutečně vždy postupovala sama a zda mohla vědět o tom, že v některých případech „safebag“ s penězi zůstal v meziprostoru trezoru.

Okresní soud v Jablonci nad Nisou rozsudkem ze dne 9. 5. 2012 č. j. 9 C 195/2009-165 žalobu znovu zamítl a uložil žalobci povinnost zaplatit žalované na náhradě nákladů řízení 89.104,- Kč k rukám advokáta JUDr. Oldřicha Voženíka. Z provedených důkazů zjistil, že „pravidlo čtyř očí“ se na prodejně v Tanvaldu vždy nedodržovalo a že nebylo prokázáno, že by žalovaná byla skutečně „řádně zaškolená“ na novou funkci zástupkyně vedoucího prodejny, zejména „ohledně dispozice s penězi, tedy principu čtyř očí“, který spočíval ve dvou podpisech na všech dokumentech týkajících se manipulace s hotovostí (odpovědné osoby a svědka). Neuvěřil výpovědím svědků J. Š. a O. K., kteří při svém opakovaném výslechu uvedli, že žalovanou osobně poučovali o „principu čtyř očí“, neboť J. Š. podle své výpovědi pracoval pouze na ranní směně, kde se s tržbou nemanipuluje, a odpolední směnu se žalovanou „nikdy nesloužil“ a O. K. ve své původní výpovědi uvedla, že neví, kdo žalovanou zaškoloval a poučoval. Na tom, že žalovaná neprokázala, že „safebag“ s penězi vhodila do trezoru, shledal zavinění žalobce, neboť na trezor v kanceláři je namířen kamerový systém, z něhož by se dalo prokazatelně zjistit, kdo, kdy a jakým způsobem s penězi manipuluje, avšak záznamy se automaticky po třech dnech přemazávají novými nahrávkami, staré nahrávky se neprohližejí a tržba z trezoru se vybírá až po týdně. Uzavřel, že „jsou dány důvody zproštění odpovědnosti žalované podle § 252 odst. 4 zákoníku práce“.

K odvolání žalobce Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci rozsudkem ze dne 14. 2. 2013 č. j. 36 Co 402/2012-191 změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že „žalovaná je povinna zaplatit žalobci 82.000,- Kč s ročním úrokem z prodlení z této částky ve výši repo sazby stanovené Českou národní bankou k prvnímu dni příslušného kalendářního pololetí, v němž prodlení trvá, zvýšené o 7 procentních bodů od 16. 10. 2009 do zaplacení, to vše do 6 měsíců od právní moci rozsudku“, jinak jej ve výroku o věci samé potvrdil a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení „před soudy obou stupňů“. Dospěl k závěru, že žalovaná se nezprostila odpovědnosti za vzniklý schodek z důvodu nedostatečného proškolení na funkci zástupkyně vedoucího prodejny, neboť ustanovení § 228 zákoníku práce nestanoví rozsah, obsah ani formu zaškolení či zaučení zaměstnance při přechodu na jinou práci a ponechává na zaměstnavateli, aby tento rozsah „přizpůsobil náročnosti příslušné pracovní pozice“. Nesouhlasil s hodnocením výpovědí svědků J. Š. a O. K. provedeným soudem prvního stupně a vzal za prokázáno, že žalovaná byla o svých povinnostech při manipulaci s tržbou „proškolená ústně“ jak J. Š., tak O. K., která ji navíc poučila o „potřebě kontroly propadnutí safebagu do trezoru“, a že zaškolování žalované probíhalo formou předávání informací od spoluzaměstnanců i tím, že měla možnost v případě nejasností zavolat „zkušenějším kolegům“. Odvolací soud však dovodil „spoluzavinění žalobce na vzniku tohoto schodku“, které spatřoval především v „absenci kontroly, zda je na prodejně dodržován tzv. princip čtyř očí při manipulaci s trezorem“, který sice byl zakotven v organizační směrnici pro transport peněz a byl na prodejně všeobecně znám, avšak nebyl důsledně dodržován. Spoluzavinění žalobce na vzniku škody shledal odvolací soud též v porušení prevenční povinnosti stanovené v ustanovení § 248 odst. 1 zákoníku práce tím, že žalobce neučinil žádné opatření k odstranění závady na technickém vybavení trezoru spočívající v tom, že „safebag“ s denní tržbou v některých případech řádně do trezoru „nepropadl“, a „mohlo tak dojít k jeho zcizení“. Dovodil proto odpovědnost žalované za škodu jen v rozsahu 50% odpovídajícím částce 102.500,- Kč, kterou s přihlédnutím k tomu, že žalovaná byla po celou dobu pracovního poměru u žalobce hodnocena jako spolehlivá zaměstnankyně a že je v současné době ovdovělá, nezaměstnaná a „prakticky bez příjmu“, ve smyslu ustanovení § 264 zákoníku práce snížil o 20 % na částku 82.000,- Kč.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu v jeho měnícím výroku podala žalovaná dovolání. Namítá, že odvolací soud „nesprávně posoudil důkazní břemeno, které je v řízení povinna nést žalobkyně“, a důkazní břemeno, které je povinna nést žalovaná, a že jinak hodnotil důkazy, které provedl (pouze) soud prvního stupně, jenž je „zákonným způsobem logicky vyhodnotil“. Zdůrazňuje, že odpovědnost za schodek na svěřených hodnotách ve smyslu ustanovení § 252 zákoníku práce, které však na projednávanou věc „vůbec nedopadá“, vzniká pouze tehdy, prokáže-li zaměstnavatel, že na těchto hodnotách schodek skutečně vznikl. Dovolatelka má za to, že poté, co vhozením peněz do trezoru splnila svou povinnost vyúčtovat svěřené hodnoty, musel někdo peníze z trezoru odcizit, čemuž se dalo předejít tím, že by peníze přebírala osoba a nikoli „technické zařízení“, že by do trezoru vhozené peníze již nešly bez jeho otevření odebrat nebo že by byl pořizován kamerový záznam trezoru „za celé období mezi jeho dvěma výběry“. Odmítá závěr, že ze skutečnosti, že ve středu 21. 10. 2009 nebyl v trezoru nalezen předmět, který tam „byla povinna vhodit“ ve čtvrtek 15. 10. 2009, vyplývá, že do trezoru tento předmět vůbec nevhodila. Žalovaná navrhuje „zamítnutí žaloby změnou rozsudku“.

Žalobce navrhl, aby dovolací soud dovolání žalované zamítl, neboť žalobce prokázal, že byla platně uzavřena dohoda o hmotné odpovědnosti, že žalovaná převzala předmětnou hotovost (podpisem výčetky) a že vznikl schodek („safebag“ nebyl v trezoru). Naopak nebylo prokázáno, že by schodek vznikl zcela nebo zčásti bez zavinění žalované. Zdůrazňuje, že dovolatelka vychází z toho, že bylo prokázáno, že vhodila „safebag“ do trezoru, a na

základě tohoto nesprávného předpokladu rozvíjí nesprávné závěry.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř. a že jde o rozhodnutí, proti kterému je dovolání přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř., neboť napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného práva, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena (zda povinnost zaměstnance vyúčtovat hotovost, která mu byla svěřena na základě dohody o odpovědnosti k ochraně hodnot svěřených zaměstnanci k vyúčtování, může být splněna uložením svěřených hodnot do zaměstnavatelem určeného prostoru, do něhož zaměstnanec po uložení hodnot nemá přístup a z něhož má hodnoty později převzít jiný zaměstnanec), přezkoumal napadený rozsudek ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř. bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.) a dospěl k závěru, že dovolání žalované je opodstatněné.

Projednávanou věc je třeba posuzovat i v současné době - vzhledem k tomu, že žalobce se domáhá náhrady škody, která mu měla vzniknout schodkem na hodnotách svěřených žalované, jenž byl zjištěn dne 21. 10. 2009 - podle zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění zákonů č. 585/2006 Sb., č. 181/2007 Sb., č. 261/2007 Sb., č. 296/2007 Sb. a č. 362/2007 Sb., nálezů Ústavního soudu č. 116/2008 Sb. a zákonů č. 121/2008 Sb., č. 126/2008 Sb., č. 294/2008 Sb., č. 305/2008 Sb., č. 382/2008 Sb., č. 320/2009 Sb. a č. 326/2009 Sb., tedy podle zákoníku práce ve znění účinném do 31. 10. 2009 (dále jen „zák. práce“).

Podle ustanovení § 252 odst. 1 zák. práce byla-li se zaměstnancem uzavřena dohoda o odpovědnosti k ochraně hodnot svěřených zaměstnanci k vyúčtování (dále jen „dohoda o odpovědnosti“), za které se považují hotovost, ceniny, zboží, zásoby materiálu nebo jiné hodnoty, které jsou předmětem obratu nebo oběhu, s nimiž má zaměstnanec možnost osobně disponovat po celou dobu, po kterou mu byly svěřeny, odpovídá za schodek vzniklý na těchto hodnotách.

Podle ustanovení § 252 odst. 4 zák. práce zaměstnanec se zproští odpovědnosti zcela nebo zčásti, jestliže prokáže, že schodek vznikl zcela nebo zčásti bez jeho zavinění, zejména, že mu bylo zanedbáním povinnosti zaměstnavatele znemožněno se svěřenými hodnotami nakládat.

Odpovědnost zaměstnance za schodek na hodnotách, které byly zaměstnanci svěřeny k vyúčtování, patří ke zvláštnímu druhu pracovněprávní odpovědnosti za škodu, která se vyznačuje zprísněnými podmínkami ve vztahu k odpovídajícímu subjektu, tj. zaměstnanci. Odpovědnost za tuto škodu vzniká, prokáže-li zaměstnavatel, že uzavřel se zaměstnancem platnou dohodu o odpovědnosti a že na hotovosti, ceninách, zboží, zásobách materiálu nebo jiných hodnotách (dále též „hodnotách“), které zaměstnanci svěřil k vyúčtování, vznikl schodek. U tohoto druhu odpovědnosti zaměstnavatel není povinen prokazovat zavinění zaměstnance (srov. § 250 odst. 3 zák. práce). Zavinění zaměstnance na vzniku škody se předpokládá, takže zaměstnanec se odpovědnosti za schodek na svěřených hodnotách zproští zcela, popř. částečně, jen jestliže prokáže, že schodek vznikl zcela nebo zčásti bez jeho zavinění (§ 252 odst. 4 zák. práce).

Je mimo pochybnost, že možnost zvýšené odpovědnosti zaměstnance podle ustanovení § 252 odst. 1 zák. práce je žádoucí při výkonu každého zaměstnání, v rámci něhož je nutné, aby zaměstnancům byly svěřeny určité hodnoty, s nimiž sami disponují a hospodaří a které jsou povinni ve stanoveném období vyúčtovat. Odpovědnost za schodek na svěřených hodnotách přejímá zaměstnanec na základě písemné dohody o odpovědnosti, která musí obsahovat závazek zaměstnance převzít odpovědnost za hodnoty, které mu zaměstnavatel svěří a které je zaměstnanec povinen vyúčtovat (přesné vymezení hodnot, za které zaměstnanec převzal odpovědnost, zde není nutné). Zákoník práce formou demonstrativního výčtu uvádí hodnoty, kterých se má odpovědnost za schodek týkat; jsou to hotovosti, ceniny, zboží, zásoby materiálu nebo jiné hodnoty, které jsou předmětem oběhu nebo obratu a se kterými má zaměstnanec možnost osobně disponovat po celou dobu, po kterou mu byly svěřeny (srov. § 252 odst. 1 zák. práce).

Kontrola, kterou se zjišťuje úplnost hodnot svěřených zaměstnanci, se provádí vyúčtováním, tj. srovnáním účetního stavu se skutečným stavem. Schodek ve smyslu ustanovení § 252 odst. 1 zák. práce, zjištěný touto kontrolou, pak vyjadřuje skutečnost, že chybí hodnoty, které se odpovědný zaměstnanec zavázal vyúčtovat. Rozumí se jím rozdíl mezi skutečným stavem svěřených hodnot, které je zaměstnanec povinen vyúčtovat, a mezi údaji účetní evidence, o který je skutečný stav nižší než účetní stav, nevýmaje ani schodky na finančních prostředcích (srov. Stanovisko k uplatňování ustanovení zákoníku práce o odpovědnosti za schodek na svěřených hodnotách, které je zaměstnanec povinen vyúčtovat, uveřejněné pod č. 12 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 1976). Schodek bývá zpravidla zjišťován inventarizací (fyzickou inventurou u majetku hmotné povahy, popřípadě nehmotné povahy, nebo dokladovou inventurou u závazků a u ostatních složek majetku, u nichž nelze provést inventuru fyzickou) jako inventarizační rozdíl mezi stavem majetku a závazků v účetnictví a skutečným (nižším) stavem majetku a závazků (srov. § 29 a § 30 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění účinném do 31. 12. 2009). Inventarizace se obvykle provádí při uzavření dohody o odpovědnosti, při jejím zániku, při výkonu jiné práce, při převedení zaměstnance na jinou práci nebo na jiné pracoviště, při jeho přeložení a při skončení pracovního poměru (srov. § 254 odst. 1 zák. práce). Není-li schodek zjištěn (prokázán) inventarizací, neznamená to bez dalšího, že by zaměstnavatel neměl proti odpovědnému zaměstnanci nárok na náhradu škody podle ustanovení § 252 zák. práce; zaměstnavatel však musí, má-li být jeho žaloba úspěšná, jinými důkazními prostředky prokázat stav hodnot, které zaměstnanec převzal k vyúčtování, a skutečnost, že došlo ke škodě (schodku) na svěřených hodnotách (srov. například odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 3. 5. 2007 sp. zn. 21 Cdo 920/2006, uveřejněného pod č. 132 v časopise Soudní judikatura, ročník 2007).

Vyúčtování svěřených hodnot se zpravidla děje (provádí-li se za celou účetní jednotku a týká-li se většího množství hodnot) na základě inventarizace (periodické, průběžné či mimořádné), jejíž postup je upraven v ustanoveních § 29 a § 30 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví. Zjištění schodku na základě vyúčtování svěřených hodnot ve smyslu ustanovení § 252 zák. práce je však možné v některých jednoduchých případech rovněž porovnáním účetního stavu vyplývajícího z dokladu, jímž zaměstnanec převzal určité „hodnoty svěřené k vyúčtování“, na jedné straně a na straně druhé z dokladů (hotovostí, cenin, výdajových dokladů), jimiž zaměstnanec dokládá „fyzický stav“ v době vyúčtování (srov. odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 12. 7. 2012 sp. zn. 21 Cdo 3574/2011). Vyúčtování svěřených hodnot může být provedeno nejen tím, že zaměstnanec hodnoty a doklady předá zaměstnavateli (jeho jinému zaměstnanci), který „fyzický stav“ hodnot bezprostředně po jejich předání porovná se stavem účetním, ale i jiným způsobem stanoveným zaměstnavatelem, který je způsobilý vést k závěru o tom, zda na hodnotách svěřených zaměstnanci (ne)vznikl schodek. Takovým způsobem vyúčtování svěřených hodnot může být i jejich uložení zaměstnancem na určité místo, z něhož zaměstnavatel (jeho jiný

zaměstnanec) hodnoty později převezme, a to za podmínek určených zaměstnavatelem tak, aby byla zajištěna průkaznost vyúčtování. Stanoví-li proto zaměstnavatel, že zaměstnanec je povinen vyúčtovat svěřené hodnoty tak, že je uloží do určeného prostoru, do něhož zaměstnanec po uložení hodnot nemá přístup a z něhož má hodnoty později převzít jiný zaměstnanec, a určí-li podmínky, za nichž má k uložení hodnot do určeného prostoru dojít a které zajišťují průkaznost stavu hodnot v době jejich uložení, je povinnost zaměstnance k vyúčtování svěřených hodnot splněna, jakmile tyto hodnoty opustí – v souladu s postupem předepsaným zaměstnavatelem – sféru jeho dispozice. Protože tímto okamžikem končí doba, kdy má zaměstnanec možnost se svěřenými hodnotami osobně disponovat, nemůže odpovídat za schodek vzniklý na těchto hodnotách v pozdější době (srov. § 252 odst. 1 zák. práce).

V projednávané věci – jak bylo provedeným dokazováním zjištěno (správnost skutkových zjištění soudů přezkumu dovolacího soudu, jak vyplývá z ustanovení § 241a odst. 1 a § 242 odst. 3 věty první o. s. ř., nepodléhá) – žalovaná, s níž žalobce uzavřel dohodu o odpovědnosti k ochraně hodnot svěřených jí k vyúčtování, měla podle postupu stanoveného žalobcem vhodit dne 15. 10. 2009 tzv. safebag č. 267627 s hotovostí (denní tržbou ze dne 15. 10. 2009 ve výši 205.000,- Kč), kterou převzala, do vnitřní schránky trezoru určené žalobcem k ukládání tržeb, odkud měl „safebag“ dne 21. 10. 2009 vyzvednout zaměstnanec žalobce Z. N., který měl jeden ze dvou odlišných klíčů, jimiž bylo možné vnitřní schránku trezoru otevřít, a který měl „safebag“ s hotovostí předat za účelem jeho odvozu zaměstnanci bezpečnostní agentury GROUP 4, jenž měl druhý klíč od vnitřní schránky trezoru. Za tohoto stavu bylo – jak vyplývá z výše uvedeného – pro závěr, zda žalovaná splnila dne 15. 10. 2009 svou povinnost k vyúčtování svěřené hotovosti, potažmo pro závěr o její odpovědnosti za schodek na této hotovosti zjištěný dne 21. 10. 2009, kdy po otevření vnitřní schránky trezoru v ní nebyl „safebag“ č. 267627 s hotovostí nalezen, významné zjištění, jaké podmínky určil žalobce žalované k odevzdání tzv. safebagu s hotovostí jeho vhozením do vnitřní schránky trezoru a zda tyto podmínky zajišťovaly průkaznost stavu hodnot v době jejich uložení do uvedeného prostoru, a tedy i průkaznost tohoto způsobu vyúčtování hodnot.

Odvolací soud se měl proto zabývat tím, zda tzv. princip „čtyř očí“ uplatňovaný u žalobce podle jeho tvrzení při manipulaci s hotovostí měl spočívat (pouze) v přítomnosti druhého zaměstnance u vzhazování „safebagu“ do vnitřní schránky trezoru, nebo také – jak uvedl žalobce v žalobě – v jeho podpisu na dokladu (výčetce), v němž žalovaná uvedla výši hotovosti vložené do „safebagu“, a zda součástí podmínek určených žalobcem žalované k odevzdání „safebagu“ s hotovostí bylo i to, že vhození „safebagu“ do vnitřní schránky trezoru měla zaznamenávat kamera, která byla podle zjištění soudů namířena na trezor. Na základě zjištění v tomto směru se měl odvolací soud dále zabývat tím, zda podmínky stanovené žalobcem žalované k odevzdání „safebagu“ s hotovostí zajišťovaly průkaznost stavu hodnot v době jejich uložení do určeného prostoru, a případně (byl-li součástí těchto podmínek též kamerový záznam vzhazování „safebagu“ do vnitřní schránky trezoru) tím, jaký vliv na průkaznost tohoto způsobu vyúčtování hodnot měla soudy zjištěná okolnost, že v době, kdy měl „safebag“ s hotovostí z vnitřní schránky trezoru převzít zaměstnanec žalobce Z. N. (dne 21. 10. 2009), již nebyl záznam kamery ze dne 15. 10. 2009, kdy měla žalovaná vhodit „safebag“ do určeného prostoru, k dispozici v důsledku jeho automatického „přemazání“ novými záznamy po třech dnech od pořízení tohoto záznamu. Teprve na základě těchto podkladů by bylo možné uzavřít, zda způsob vyúčtování svěřených hodnot stanovený žalobcem byl v posuzovaném případě způsobitelný vést k závěru, že na hotovosti svěřené žalované vznikl schodek, a zda žalovaná splnila svou povinnost k vyúčtování svěřené hotovosti. Vzhledem k tomu, že odvolací soud se věci z tohoto pohledu nezabýval, nemůže být jeho závěr, že žalovaná odpovídá (byť jen zčásti) za škodu vzniklou žalobci schodkem na hotovosti svěřené žalované k vyúčtování, pro svou předčasnost správný.

Odvolacímu soudu je též třeba vytknout nesprávnost způsobu, jakým dospěl ke skutkovému zjištění, že žalovaná byla seznámena s podmínkami určenými žalobcem k odevzdávání tzv. safebagu s tržbou jeho vhozením do vnitřní schránky trezoru.

Ustanovení § 213 odst. 2 věta za středníkem o. s. ř. ukládá odvolacímu soudu, jak má nakládat s důkazy, které již byly v řízení před soudem prvního stupně provedeny a ze kterých soud prvního stupně učinil skutková zjištění (dosud provedené důkazy zopakuje vždy, má-li za to, že je z nich možné dospět k jinému skutkovému zjištění, než které učinil soud prvního stupně), a ustanovení § 213 odst. 3 o. s. ř. stanoví, jak nakládat s provedenými důkazy, z nichž soud prvního stupně žádná skutková zjištění neučinil (odvolací soud k nim nepřihlédne, ledaže by je zopakoval; tyto důkazy je povinen zopakovat, jen jestliže ke skutečnosti, jež jimi má být prokázána, soud prvního stupně provedl jiné důkazy, z nichž při zjišťování skutkového stavu vycházel).

V projednávané věci soud prvního stupně dovodil, že nebylo prokázáno, že by žalovaná byla žalobcem poučena „ohledně dispozice s penězi, tedy principu čtyř očí“, neboť nepovažoval za věrohodné výpovědi svědků J. Š. a O. K., kteří při svém opakovaném výslechu u soudu prvního stupně uvedli, že žalovanou osobně poučovali o „principu čtyř očí“. Naproti tomu odvolací soud, který s hodnocením výpovědí uvedených svědků provedeným soudem prvního stupně nesouhlasil, o stejné otázce uzavřel, že bylo prokázáno, že žalovaná byla o svých povinnostech při manipulaci s tržbou „proškolená ústně“ jak J. Š., tak O. K. Jak již bylo výše uvedeno, odvolací soud se mohl od skutkových zjištění soudu prvního stupně odchýlit, ale toliko za podmínek uvedených mimo jiné v ustanovení § 213 odst. 2 věty za středníkem o. s. ř. (za podmínky zopakování provedených důkazů, z nichž učinil soud prvního stupně svůj skutkový závěr). Odvolací soud ale učinil svůj závěr, že žalovaná byla seznámena s podmínkami určenými žalobcem k odevzdávání tzv. safebagu s tržbou jeho vhozením do vnitřní schránky trezoru J. Š. a O. K., aniž důkazy výslechem těchto svědků zopakoval. Tím postupoval v rozporu s ustanovením § 213 odst. 2 věta za středníkem o. s. ř., a řízení před odvolacím soudem tak zatížil vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu není správný; protože nejsou podmínky pro zastavení dovolacího řízení, pro odmítnutí dovolání, pro zamítnutí dovolání a ani pro změnu rozsudku odvolacího soudu, Nejvyšší soud České republiky jej v jeho dovoláním napadeném měnícím výroku a v akcesorickém výroku o náhradě nákladů řízení zrušil (§ 243e odst. 1 o. s. ř.) a věc vrátil Krajskému soudu v Ústí nad Labem k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta první o. s. ř.).

Právní názor vyslovený v tomto rozsudku je závazný; v novém rozhodnutí o věci rozhodne soud nejen o náhradě nákladů nového řízení a dovolacím řízení, ale znovu i o nákladech původního řízení (§ 226 odst. 1 a § 243g odst. 1 část první věty za středníkem a věta druhá o. s. ř.).

Proti tomuto rozsudku není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 17. července 2014

JUDr. Jiří Doležilek

předseda senátu

www.nsoud.cz

2018 - MPSV, TREXIMA, spol. s r.o.